

KÖZÖS GYAKORLAT

**A KÖZRENDBE VAGY A KÖZERKÖLCSBE
ÜTKÖZŐ VÉDJEGYEK**

**FÜGGELÉK – POTENCIÁLISAN
RELEVÁNS JOGFORRÁSOK A
VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS
SZABADSÁGÁVAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN**

FÜGGELÉK - POTENCIÁLISAN RELEVÁNS JOGFORRÁSOK A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGÁVAL ÖSSZEFÜGGÉSBEN

1	A DOKUMENTUM CÉLJA	1
2	JOGI KERETRENDSZER	1
2.1	Az európai uniós jog.....	1
2.2	Egyéb kapcsolódó jogi eszközök.....	2
3	VONATKOZÓ ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLAT	3
3.1	Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata.....	3
3.1.1	Fack Ju Göhte ügy.....	3
3.1.2	Bobek főtanácsnok Fack Ju Göhte ügyre vonatkozó indítványa.....	4
3.2	Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata.....	5
3.2.1	2018. január 30., Sekmadienis Ltd. kontra Litvánia, 69317/14. sz. kérelem.....	5
3.2.2	2015. augusztus 25., Dor kontra Románia, 55153/12. sz. kérelem.....	9
3.2.3	2008. július 8., Vajnai kontra Magyarország, 33629/06. sz. kérelem.....	12

1 A DOKUMENTUM CÉLJA

A CP14 közös gyakorlat nem vizsgálja, hogy hogyan kell értékelni a véleménynyilvánítás szabadságának a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2015. december 16-i (EU) 2015/2436 európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: védjegyirányelv) 4. cikke (1) bekezdése f) pontjának alkalmazására gyakorolt hatását. Ez a kérdés jelenleg nem rendezett az uniós védjegyjogban. Ezért ez a melléklet azért készült, hogy a 2023. szeptember 7-dikével bezárólag rendelkezésre álló⁽¹⁾, aktuális információkkal szolgáljon az emberi jogok európai egyezménye 10. cikkének és az Európai Unió Alapjogi Chartája 11. cikkének alkalmazása szempontjából potenciálisan releváns jogforrásokról a védjegyirányelv 4. cikke (1) bekezdése f) pontjának alkalmazásával összefüggésben.

A 2. szakasz tartalmazza azokat a releváns jogforrásokat, amelyeket figyelembe kell venni e kizáró ok értékelése során.

Ezen túlmenően megállapították a vonatkozó ítélkezési gyakorlatot, különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Bírósága által közzétett, az EJEE 10. cikkének általános alkalmazhatóságára vonatkozó útmutatóra, amely tartalmazza az e területen kulcsfontosságú elveket, valamint a vonatkozó precedenseket és ítélkezési gyakorlatot.

E tekintetben e dokumentum 3. szakasza az Európai Unió Bíróságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatából tartalmaz kivonatokat, amelyeket a közös gyakorlat tárgya szempontjából való relevanciájuk alapján választottak ki. A téma és az alábbiakban említett ítélkezési gyakorlat alaposabb megértése érdekében ajánlatos a fent említett útmutatót tanulmányozni, és az e mellékletben hivatkozott ítélkezési gyakorlatot teljes egészében értelmezni.

2 JOGI KERETRENDSZER

2.1 Az európai uniós jog

- **A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló (EU) 2015/2436 irányelv (védjegyirányelv)⁽²⁾**

A (27) preambulumbekkezdés

Ezt az irányelvet [...] olyan módon kell alkalmazni, hogy biztosított legyen az alapvető jogoknak és szabadságoknak, és köztük is mindenekelőtt a véleménynyilvánítás szabadságának a teljes mértékű tiszteletben tartása.

- **Az Európai Unió Alapjogi Chartája (Alapjogi Charta)⁽³⁾**

11. cikk - A véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága:

1. Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát, valamint az információk és eszmék megismerésének és

⁽¹⁾ Az az időpont, amikor a CP14 közös gyakorlatról folytatott megbeszélések lezárultak, és a közös gyakorlat és a melléklet végleges változatát megerősítették.

⁽²⁾ [A tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2015. december 16-i \(EU\) 2015/2436 európai parlamenti és tanácsi irányelv](#)

⁽³⁾ [Az Európai Unió Alapjogi Chartája](#)

közlésének szabadságát anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna, továbbá országhatárookra való tekintet nélkül.

2. A tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét tiszteletben kell tartani.⁽⁴⁾

16. cikk - A vállalkozás szabadsága:

A vállalkozás szabadságát, az uniós joggal és a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban, el kell ismerni.

17. cikk – A tulajdonhoz való jog

2. A szellemi tulajdon védelmet élvez.

- **Az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE)⁽⁵⁾**

10. cikk

1. Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát, valamint az információk és eszmék megismerésének és közlésének szabadságát anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna, továbbá országhatárookra való tekintet nélkül. Ez a Cikk nem akadályozza, hogy az államok a rádió-, televízió- vagy mozgóképfelvételek működését engedélyezéshez kössék.

2. E kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jó hírneve vagy jogai védelme, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása, vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából.

2.2 Egyéb kapcsolódó jogi eszközök

- Útmutató az emberi jogok európai egyezményének 10. cikkéhez

A [Útmutató az emberi jogok európai egyezményének 10. cikkéhez - A véleménynyilvánítás szabadsága](#) rendszeresen frissül. Noha az Emberi Jogok Európai Bírósága számára nem kötelező érvényű, ez az útmutató a jogalkalmazók tájékoztatása érdekében lépésről lépésre elemzi a véleménynyilvánítás szabadságát az e bíróság által lefolytatott ügyekben, valamint tartalmaz számos példát az eseti okfejtésre és tartalmazza a releváns ítélkezési gyakorlatot, amelyek e szabadságnak a különböző területeken történő értelmezését szemléltetik.

Az útmutatónak a CP14 témakörével, azaz a közrendbe vagy a közkerülésbe ütköző védjegyekkel kapcsolatos legfontosabb pontjai a következők:

⁽⁴⁾ A mondat helyes fordítása: „A média szabadságát és pluralizmusát tiszteletben kell tartani.”

⁽⁵⁾ [Az Emberi Jogok Európai Egyezménye](#)

- I Bevezetés
- I(B) A 10. cikkre vonatkozó általános megfontolások a Bíróság ítélkezési gyakorlatában
- II Az egyezmény 10. cikkét érintő ügyekben az befogadhatóság értékelésével kapcsolatos konkrét kérdések
- III A 10. cikkel kapcsolatos ügyek Bíróság általi vizsgálata: elemzés lépésről lépésre
- XI A véleménynyilvánítás szabadsága és a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség vagy a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzésének legitim céljai
- XII A véleménynyilvánítás szabadsága, valamint a közegészség vagy az erkölcsök védelme
- XIV Pluralizmus és a véleménynyilvánítás szabadsága
- XIV(F) Pluralizmus és a kisebbségek véleménynyilvánítási szabadsága

3 VONATKOZÓ ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLAT

3.1 Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata

3.1.1 *Fack Ju Göhte* ügy ⁽⁶⁾

Ebben az ügyben a lajstromoztatni kívánt megjelölés a „Fack Ju Göhte” kifejezés volt, amely 2013-ban Németországban az egyik legnagyobb mozifilmsiker címe volt.

E megjelölés lajstromozását a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének az e rendelet 7. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett f) pontja alapján megtagadták. Az ezt követő fellebbezéseket az EUIPO fellebbezési tanácsai és a Törvényszék egymás után elutasította. A Bíróság azonban hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéletét, és megsemmisítette az EUIPO védjegybejelentést megtagadó határozatát.

Ez az ítélet azért lényeges, mert elismeri, hogy az uniós védjegyről szóló (EU) 2017/1001 rendelet⁽⁷⁾ (21) preambulumbekendésében előírtaknak megfelelően (és a védjegyirányelv (27) preambulumbekendésével összhangban) figyelembe kell venni a véleménynyilvánítás szabadságát.

E következtetésekhez kontextusbeli elemeket is figyelembe vettek, például a *Fack Ju Göhte* ítéletből származó alábbi idézeteket:

[...] az említett azonos című filmvígjátéknak a németül beszélő nagyközönség körében aratott nagy sikere, és az a körülmény, hogy a cím láthatóan nem váltott ki különösebb felháborodást, valamint az a tény, hogy a fiatalok közönség ahhoz való hozzáférését engedélyezték, és hogy a Németországi Szövetségi Köztársaságnak a világ több pontján működő kulturális intézete, a Goethe Intézet, amelynek egyik feladata a német nyelv ismeretének terjesztése, szintén használja azt oktatási célra.

6. A 2015/2424 rendelet (21) preambulumbekendése a következőket mondja ki:

(21) [...] E rendeletet továbbá olyan módon kell alkalmazni, hogy biztosított legyen az alapvető jogoknak és szabadságoknak, és **köztük is mindenekelőtt a véleménynyilvánítás szabadságának** a teljes mértékű tiszteletben tartása.

7. Az (EU) 2017/1001 rendelet (21) preambulumbekendése szó szerint átveszi a 2015/2424 rendelet előző pontban idézett (21) preambulumbekendésének szövegét.

⁽⁶⁾ A C-240/18. P. sz. *Fack Ju Göhte* ügyben 2020. február 27-én hozott ítélet (EU:C:2020:118).

⁽⁷⁾ [Az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i \(EU\) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet](#)

56. Végül, mindehhez hozzá kell még fűzni, hogy ellentétben a Törvényszék által a megtámadott ítélet 29. pontjában megállapítottakkal, amelyek értelmében „a művészet, a kultúra és az irodalom területén folyamatos törekvés figyelhető meg a véleménynyilvánítás szabadságának megőrzésére, ami a védjegyek területén nem mondható el”, az Európai Unió Alapjogi Chartája 11. cikkében foglalt véleménynyilvánítás szabadságát, amint azt a tárgyaláson az EUIPO is elismerte, és amint azt a főtanácsnok indítványának 47–57. pontjában kifejtette, a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdése f) pontjának alkalmazásakor figyelembe kell venni. E következtetést erősíti meg egyébként mind a 207/2009 rendeletet módosító **2015/2424 rendelet** (21) preambulumbekzdése, mind a **2017/1001 rendelet** (21) preambulumbekzdése, amelyek **kifejezetten hangsúlyozzák** e rendeletek oly módon való alkalmazásának szükségességét, amely biztosítja az alapvető szabadságok és **alapvető jogok, különösen a véleménynyilvánítás szabadságának** tiszteletben tartását.

3.1.2 *Bobek főtanácsnok Fack Ju Göhte ügyre vonatkozó indítványa* ⁽⁸⁾

47. A véleménynyilvánítás szabadsága valóban szerepet játszik a védjegyjogban.

48. Először is, az alapvető jogok tiszteletben tartása minden európai uniós intézkedés jogszerűségének feltétele. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) és a **Charta által biztosított alapvető jogok hatálya kiterjed az uniós intézmények és szervek valamennyi tevékenységére vagy mulasztására. [...] Ugyanez vonatkozik természetesen a védjegyek területén az uniós szervek, például az EUIPO tevékenységeire és mulasztásaira is.**

49. Másodszor, valamely lehetséges tevékenység kereskedelmi jellege nem indokolja az alapvető jogok védelmének korlátozását vagy akár kizárását. [...] Emlékeztetni lehet arra, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága **(a továbbiakban EJEB) megállapította, hogy a véleménynyilvánításnak az emberi jogok európai egyezménye (a továbbiakban: EJE) 10. cikkében biztosított szabadsága az üzenet jellegétől függetlenül érvényesül, akkor is, ha kereskedelmi hirdetésről van szó. [...] Az EJEB a véleménynyilvánítás szabadságát konkrétan a nemzeti jogszabályok által a védjegyek és a reklámok egyéb formái tekintetében bevezetett korlátozások értékelése során alkalmazta. [...]**

50. Harmadszor, **a 207/2009 rendelet módosításáról szóló (EU) 2015/2424 rendelet preambuluma egyértelműen megerősítette a véleménynyilvánítás szabadságának a védjegyek területén való alkalmazhatóságát, és azt jelenleg a 2017/1001 rendelet is elismeri. [...]**

51. Negyedszer, és inkább mellékesen megjegyezve, a jog ilyen értelmezése **összhangban van a Törvényszék korábbi ítélezési gyakorlatával(24) és az EUIPO saját döntéshozatali gyakorlatával is. [...]**

52. **A védjegyjog területén tehát a véleménynyilvánítás szabadsága egyértelműen érvényesül. [...]**

⁽⁸⁾ [Bobek főtanácsnok 2019. július 2-án ismertetett indítványa](#), „Védjegyoltalom és a véleménynyilvánítás szabadsága”, 45–57. pont.

56. Összegezve, a véleménynyilvánítás szabadsága annak ellenére, hogy **az nem a védjegyjog elsődleges célja**, abban továbbra is egyértelműen jelen van. Ennek fényében a Törvényszék indokolásának 29. pontjában megfogalmazott kérdéses kijelentés talán kicsit eltérő elképzelést szeretett volna kifejezésre juttatni: nem azt, hogy a védjegyjogban semmilyen szerep nem jut a véleménynyilvánítás szabadságának, hanem inkább azt, hogy – **ellentétben a művészetek, a kultúra és az irodalom területével – a véleménynyilvánítás szabadságának a védjegyjog területén némileg eltérő – talán valamennyire kisebb – jelentősége lehet a szóban forgó jogok és érdekek átfogó mérlegelése során.**

57. [...] bár **a átfogó mérlegelés során figyelembe kell venni** a véleménynyilvánítás szabadságát és az esetlegesen felmerülő egyéb alapvető jogokat, a véleménynyilvánítás szabadságának védelme a **védjegyoltalomnak nem az elsődleges célja.**

3.2 Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata

Amint az EJEB korábban említett útmutatója megállapítja, az Egyezmény 10. cikkének alkalmazhatósága „a kereskedelmi jellegű információkra is kiterjed”. E tekintetben a jelen dokumentum különösen a következő ítéletekre hivatkozik – bár ezzel párhuzamosan érdemes tanulmányozni *az Útmutató az emberi jogok európai egyezményének 10. cikkéhez – A véleménynyilvánítás szabadsága* című dokumentumot is:

3.2.1 2018. január 30., *Sekmadienis Ltd. kontra Litvánia*, 69317/14. sz. kérelem ⁽⁹⁾

Ez az ügy vallási személyekre hasonlító modelleket felvonultató reklámkampányra vonatkozik, amely a következő szövegeket tartalmazza: „MOTHER OF GOD, WHAT A DRESS”; „Jesus, Mary What A Style” és „JESUS, WHAT A JEANS”. A panasz szerint a reklámok lealacsonyítják a vallási szimbólumokat, sértik a vallásos emberek érzéseit, és azzal a veszéllyel járnak, hogy „a társadalom elveszíti a szentség és a spiritualitás iránti alapvető tisztelet szükséges érzését”. Ennek eredményeként a litván hatóságok megbírságotlák a társaságot amiatt, hogy az általa megjelenített reklámokat a közerkölcsbe ütközőnek tartották.

Ebben az esetben a véleménynyilvánítás szabadságát olyan reklámok tekintetében alkalmazták, amelyek tisztán kereskedelmi céllal rendelkeznek.

Az EJEB megállapította, hogy a litván hatóságok megsértették a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot, mivel nem tudtak megfelelő egyensúlyt teremteni a közerkölcs védelme és a vallásos személyek jogai, valamint a kérelmező társaság véleménynyilvánítás szabadságához való joga között.

2. A Bíróság értékelése

a) Történt-e beavatkozás?

[...]

ii. A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyben

66. Jelen ügyben a kifogásolt beavatkozás a reklámtörvény 4. cikke 2. §-nak (1) bekezdésén alapult, amely tiltja a „közerkölcsöt sértő” reklámot (lásd a fenti 34. bek.). **A Bíróság egyetért a kormánnyal abban, hogy a közerkölcs fogalma**

⁽⁹⁾ <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-180506%22%5D%7D>

szükségszerűen széles és idővel változhat, és ennek eredményeképpen előfordulhat, hogy pontos jogi meghatározás nem lehetséges (lásd a fenti 53. bek.). **Úgy véli, hogy irreális lenne elvárni a nemzeti jogalkotótól, hogy kimerítően felsorolja a közerkölcsöt sértő cselekményeket** (lásd értelemszerűen: Kudrevičius és társai kontra Litvánia [nagytanács], 37553/05. sz. kérelem, 113. §, EJEB 2015).

[...]

d) Szükséges volt-e a beavatkozás egy demokratikus társadalomban?

i. Vonatkozó általános elvek

70. **A Bíróság állandó ítélezési gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik legfontosabb alapját, valamint fejlődésének és az egyén kibontakozásának alapvető feltételét képezi. A 10. cikk (2) bekezdésére tekintettel nem csupán azokra az „információkra”, illetve „eszmékre” vonatkozik, amelyeket kedvezően fogadnak vagy ártalmatlannak, illetve közömbösnek tartanak, hanem azokra is, amelyek sértők, megbotránkoztatók vagy zavarók; márpedig ezek a pluralizmus, a tolerancia és a szellemi nyitottság követelményei, amelyek nélkül nincs „demokratikus társadalom”. A 10. cikkben foglaltak szerint a véleménynyilvánítás szabadságához kivételek párosulnak, amelyeket azonban szigorúan kell értelmezni, és az említett szabadság korlátozásának szükségességét meggyőzően kell bizonyítani** (lásd: Von Hannover kontra Németország (2. sz.) [nagytanács], 40660/08. és 60641/08. sz. kérelem, 101. §, EJEE 2012; Bédat kontra Svájc [nagytanács], 56925/08. sz. kérelem, 48. §, EJEE 2016; valamint a fentiekben hivatkozott Satakunnan Markkinapörssi Oy és Satamedia Oy, 124. §).

71. **A 10. cikk (2) bekezdése értelmében vett „szükséges” melléknév „kényszerítő társadalmi szükséglet” fennállását jelenti. A szerződő államoknak van bizonyos fokú mérlegelési mozgásterük az ilyen szükséglet fennállásának megítélésében, az azonban kéz a kézben jár az európai ellenőrzéssel, és kiterjed mind a jogszabályokra, mind az azokat alkalmazó határozatokra, még a független bíróság által hozott határozatokra is. A Bíróság tehát jogosult jogerős ítéletet hozni arról, hogy egy „korlátozás” összeegyeztethető-e a 10. cikk által védett véleménynyilvánítás szabadságával** (lásd: Mouvement raëlien suisse kontra Svájc [nagytanács], 16354/06. sz. kérelem, 48. §, EJEE 2012 (kivonatok); Animal Defenders International kontra Egyesült Királyság [nagytanács], 48876/08. sz., 100. §, EJEE 2013 (kivonatok); és a hivatkozott Bédat, 48. §).

72. **A Bíróság feladata felülvizsgálati hatáskörének gyakorlása során nem az, hogy az illetékes nemzeti hatóságok helyébe lépjen, hanem az, hogy a 10. cikk alapján felülvizsgálja az e hatóságok által mérlegelési jogkörükben hozott határozatokat. Ez nem jelenti azt, hogy a felülvizsgálat annak megállapítására korlátozódik, hogy az alperes állam észszerűen, körültekintően és jóhiszeműen gyakorolta-e mérlegelési jogkörét; a Bíróságnak a kifogásolt**

beavatkozást az ügy teljességének tükrében kell megvizsgálnia, és meg kell állapítania, hogy az „arányos volt-e az elérni kívánt jogszerű céllal”, és hogy a nemzeti hatóságok által indokolásul felhozott okok „relevánsak és elegendőek-e”. Ennek során a Bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy a nemzeti hatóságok a 10. cikkben foglalt elvekkel összhangban lévő normákat alkalmaztak, továbbá hogy a vonatkozó tények elfogadható értékelésére támaszkodtak (lásd: a fent hivatkozott Mouvement raëlien Suisse, 48. §; Morice kontra Franciaország [nagytanács], 29369/10. sz. kérelem, 124. §, EJEB 2015; és Medžlis Islamske Zajednice Brčko és társai kontra Bosznia-Hercegovina [nagytanács], 17224/11. sz. kérelem, 75. §, 2017. június 27.).

73. A Bíróság továbbá emlékeztet arra, hogy a szerződő államok mérlegelési mozgásterének terjedelme több tényező függvényében alakul, amelyek közül az adott típusú diskurzus különös jelentőséggel bír. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az egyezmény 10. cikkének (2) bekezdése kevés teret hagy a politikai véleménynyilvánítás szabadságát vagy közérdekű ügyekre vonatkozó vitát érintő korlátozásoknak (lásd: Baka kontra Magyarország [nagytanács], 20261/12. sz. kérelem, 159. § EJEB, 2016., valamint a fent hivatkozott Satakunnan Markkinapörssi Oy és Satamedia Oy, 167. §). A szerződő államoknak azonban általában szélesebb mérlegelési jogkör áll rendelkezésükre, amikor a véleménynyilvánítás szabadságát olyan kérdésekkel kapcsolatban szabályozzák, amelyek az erkölcs vagy különösen a vallás körébe tartozó benső személyes meggyőződéseket sérthetnek (lásd: a fent hivatkozott Wingrove, 58. §, és Murphy kontra Írország, 44179/98. sz. kérelem, 67. §, EJEE 2003-IX [kivonatok]). Hasonlóképpen, az államok széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek a kereskedelmi ügyekben vagy reklámokban szereplő beszéd szabályozását illetően (lásd: markt intern Verlag GmbH és Klaus Beermann kontra Németország, 1989. november 20., 33. §, A sorozat: 165; a fent hivatkozott Hertel, 47. §; és a fent hivatkozott Mouvement raëlien Suisse, 61. §).

74. A Bíróság végül emlékeztet arra, hogy – amint azt a 10. cikk (2) bekezdése kifejezetten elismeri – a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása kötelezettségekkel és felelősséggel jár együtt. Ezek közé tartozik a vallási meggyőzésekkel összefüggésben a 9. cikk által garantált jogok zavartalan élvezetének e meggyőzések követői számára való biztosítására vonatkozó általános követelmény, amely magában foglalja azt a kötelezettséget, hogy amennyire csak lehetséges kerülni kell az olyan kifejezést, amely a tisztelet tárgyai tekintetében másokra nézve indokolatlanul sértő és profán (lásd: Otto-Preminger-Institut kontra Ausztria, 1994. szeptember 20., 49. §, A sorozat 295-A; a fentiekben hivatkozott Murphy, 65. §; Í.A. kontra Törökország, 42571/98. sz. kérelem, 24. §, EJEB 2005-VIII; Giniewski kontra Franciaország, 64016/00. sz. kérelem, 43. §, EJEB 2006-I; és a hivatkozott Klein, 47. §).

ii. A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyben

[...]

78. A Bíróság korábban már megállapította, hogy nem zárható ki, hogy az olyan kifejezés, amely első látásra nem sértő, bizonyos körülmények között

sértő hatással bírhat (lásd: a fent hivatkozott Murphy, 72. §). Ezért a nemzeti bíróságok feladata volt, hogy releváns és elegendő okokkal támasszák alá, hogy a reklámok, amelyek a Bíróság szerint nem voltak sértőek, miért ütköztek mégis a közerkölcsbe (lásd értelemszerűen: VgT Verein gegen Tierfabriken kontra Svájc, 24699/94. sz. kérelem, 75-76. §, EJEB 2001-VI). A Bíróság azt is megjegyzi, hogy – amint arra a kormány rámutatott – nem minden vallási szimbólum reklámban való használata sérti a reklámtörvény 4. cikke 2. §-ának (1) bekezdését (lásd a fenti 53. bek.), ami azt jelenti, hogy a nemzeti jog szerint is szükség volt legalább valamilyen magyarázatra arra vonatkozóan, hogy a kérelmező társaság által választott konkrét kifejezési forma miért ütközött a közerkölcsbe.

[...]

81. A Bíróság megjegyzi továbbá, hogy néhány hatóság jelentős súlyt tulajdonított annak a ténynek, hogy körülbelül száz magánszemély kifogásolta a reklámokat (lásd a fenti 18. és 25. bek.). Nincs oka kételkedni abban, hogy ezek a személyek valóban sértve érezhették magukat. **A Bíróság azonban megismétli, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága kiterjed a sértő, megbotránkoztató vagy zavaró eszmékre is (lásd a fenti 70. bekezdésben foglalt hivatkozásokat). Azt is megismétli, hogy egy demokratikus és pluralista társadalomban azok, akik úgy döntenek, hogy gyakorolják a vallásuk kifejezésre juttatásának a szabadságát, ésszerűen nem várhatják el, hogy mentesüljenek minden kritika alól. El kell tűrniük és el kell fogadniuk, hogy mások megtagadják vallási meggyőződésüket, sőt, hogy mások a hitükkel szemben ellenséges nézeteket terjesztenek** (lásd: a fent hivatkozott Otto-Preminger-Institut, 47. § és a fent hivatkozott A. kontra Törökország, 28. §; lásd még: Velencei Bizottság fenti 49. bekezdésben kifejtett álláspontja). A Bíróság álláspontja szerint, bár a reklámok kereskedelmi célt szolgáltak, és nem mondható, hogy a vallási eszmék „kritikájának” minősülnek (lásd a fenti 76. bek.), az alkalmazandó elvek ugyanakkor hasonlóak (lásd ezzel kapcsolatban különösen a nemzeti hatóságok megállapításait, miszerint a reklámok „a keresztény hit etikai értékeihez való könnyelmű hozzáállásra ösztönöznek”, lásd: a fenti 18. bek.).

82. [...] A Bíróság álláspontja szerint nem feltételezhető, hogy mindenki, aki keresztény vallásúnak vallotta magát, szükségszerűen sértőnek tartaná a reklámokat, és a kormány nem szolgáltatott bizonyítékot az ellenkezőjére. Mindazonáltal, még ha feltételezzük is, hogy a litván lakosság többsége a reklámot valóban sértőnek találná, **a Bíróság ismételen hangsúlyozza, hogy összeegyeztethetetlen lenne az egyezmény alapjául szolgáló értékekkel, ha az egyezmény szerinti jogoknak a kisebbségi csoport általi gyakorlását ahhoz a feltételhez kötnék, hogy azt a többség elfogadja. Ha ez a helyzet állna fenn, akkor egy kisebbségi csoportnak többek között a véleménynyilvánítás szabadságához való joga az pusztán elméleti lenne, nem pedig gyakorlati és hatékony, ahogyan azt az egyezmény megköveteli** (lásd értelemszerűen: Barankevich kontra Oroszország, 10519/03. sz. kérelem, 31. §, 2007. július 26.; Aleksejev kontra Oroszország, 4916/07. sz. kérelem és másik két kérelem, 81. §, 2010. október 21.; és a fentiekben hivatkozott Bajev és társai, 70. §).

83. Ennek megfelelően a **Bíróság megállapítja, hogy a nemzeti hatóságok nem teremtettek megfelelő egyensúlyt** egyrészt a **közerkölcs védelme és a vallásos személyek jogai, másrészt pedig a kérelmező társaság véleménynyilvánítás szabadságához való joga** között. Határozataik megfogalmazása – mint például „ebben az esetben a játék túl messzire ment” (lásd: a fenti 11. bek.), „a spiritualitás alapvető tisztelete eltűnőben van” (lásd: a fenti 15. bek.), „a [vallási szimbólumok] nem helyénvaló használata lealacsonyítja azokat [és] az általánosan elfogadott erkölcsi és etikai normákba ütközik” (lásd: a fenti 25. bek), valamint „a vallásos emberek nagyon érzékenyen reagálnak a vallási szimbólumok vagy vallásos személyek reklámokban való használatára” (lásd: a 11., 13., 15. és 18. bek.) – bizonyítják, hogy a **hatóságok abszolút elsőbbséget adtak annak, hogy a vallásos emberek érzései védelemben részesüljenek, anélkül, hogy megfelelően figyelembe vették volna a kérelmező társaság véleménynyilvánítás szabadságához való jogát.**

84. Ezért megsértették az egyezmény 10. cikkét.

3.2.2 2015. augusztus 25., *Dor kontra Románia, 55153/12. sz. kérelem* ⁽¹⁰⁾

A jelen ügy a „CRUCIFIX” megjelölésnek a 36., 41., 42. és 45. osztályba tartozó szolgáltatások tekintetében a román szellemi tulajdoni hivatalhoz történő bejelentésére vonatkozott. A hivatal a közrendre és a közerkölcsre hivatkozva megtagadta a lajstromozást, tekintettel arra, hogy a vallási szimbólumokat kizárólag vallási tevékenységekkel összefüggésben és az arra jogosult személyek használhatják, ami a szóban forgó megjelölés esetében azon szolgáltatások alapján, amelyek tekintetében a megjelölés lajstromozását kérték, nem állt fenn.

Az EJEB megjegyezte, hogy az ügy nem a kérelmező gondolat-, lelkiismeret- vagy vallásszabadságának megnyilvánulására, hanem a védjegy kereskedelmi használatára vonatkozik. Az EJEB többek között arra a következtetésre jutott, hogy a védjegybejelentés elutasítása a kérelmező véleménynyilvánítási szabadságának gyakorlásába való beavatkozásnak minősül. Az ilyen beavatkozás sérti a 10. cikket, kivéve, ha azt „törvény írja elő”, az EJEE 10. cikkének (2) bekezdése értelmében vett jogszerű célt szolgál, és „egy demokratikus társadalomban szükséges”.

Jogszabályok

38. A kérelmező azt állítja, hogy a „CRUCIFIX” megjelölés nevének és grafikai ábrázolásának megválasztása a gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadságának körébe tartozik, és hogy a nemzeti hatóságok azáltal, hogy megtagadták e megjelölés lajstromozását, megsértették a véleménynyilvánítás szabadságát.

39. A Bíróság megjegyzi, hogy a jelen ügy nem a kérelmező gondolat-, lelkiismeret- vagy vallásszabadságának megnyilvánulására, hanem a védjegy kereskedelmi használatára vonatkozik. Ilyen körülmények között a Bíróság helyénvalónak ítéli, hogy a kérelmet kizárólag az Egyezmény 10. cikkének fényében vizsgálja meg. Ez a rendelkezés a következőképpen szól:

1. Mindenkinnek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában

⁽¹⁰⁾ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageisocode%22:%5B%22FRE%22%2C%22appno%22:%5B%2255153/12%22%2C%22documentcollectionid%22:%5B%22ADMISSIBILITY%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-157422%22%7D>

foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon tekintet nélkül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson [...]

2. E kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jó hírneve vagy jogai védelme, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása, vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából.

A. Történt-e beavatkozás a kérelmező véleménynyilvánítási szabadságába?

41. A Bíróság emlékeztet arra, hogy a reklámozás lehetővé teszi a polgárok számára, hogy megismerjék a számukra kínált szolgáltatások és áruk jellemzőit (Casado Coca kontra Spanyolország, 1994. február 24., A sorozat, 285-A. szám, 13. o., 51. §).

42. A jelen ügyben a kérelmező azáltal, hogy a „CRUCIFIX” védjegy lajstromozását kérte, meg akarta ismertetni a közönséggel az általa e védjegy alatt nyújtani kívánt szolgáltatásokat, megkülönböztetve ezzel magát más versenytárs vállalkozások szolgáltatásaitól. **Ebben az összefüggésben a vitatott védjegy a reklám- és kereskedelmi stratégiájának fontos elemét képezte.**

43. **Emlékeztetve arra, hogy az Egyezmény 10. cikke a továbbított üzenet típusától függetlenül „mindenki” számára biztosítja a véleménynyilvánítás szabadságát** (lásd: Groppera Radio AG és társai kontra Svájc, 1990. március 28., 55. §, A sorozat, 173. sz.), **még abban az esetben is, ha a reklám kereskedelmi jellegű** (lásd: a fent hivatkozott Casado Coca, 36–37. §), **vagy ha nyereségszerzés a cél** (lásd: Autronic AG kontra Svájc, 1990. május 22., 47. §, A sorozat, 178. sz.), **a Bíróság úgy véli, hogy tekintettel a védjegy reklámjellegére, a kérelmező kérelme az Egyezmény 10. cikkének (1) bekezdése szerinti védelem hatálya alá tartozik.**

44. **A kérelem elutasítása ezért a kérelmező véleménynyilvánítási szabadságának gyakorlásába való beavatkozásnak minősül. E beavatkozás sérti a 10. cikket, kivéve, ha azt „törvény írja elő”, olyan célra vagy célokra irányul, amelyek a 10. cikk (2) bekezdése értelmében jogszerűek, és egy demokratikus társadalomban ezek eléréséhez „szükségesek”.**

B. Törvény írta-e elő beavatkozást?

46. **A Bíróság ezért úgy véli, hogy a szóban forgó beavatkozást „törvény írta elő”, nevezetesen a 84/1998. sz. törvény 5. §-ának f) pontja.**

C. Jogszerű célt szolgált-e a beavatkozás?

47. **A Bíróság úgy véli, hogy a beavatkozás jogszerű célt szolgált, nevezetesen a közönség csalárd kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelmét és a**

fogyasztóvédelmi jog tiszteletben tartását. Ebből következik, hogy a szóban forgó intézkedés a 10. cikk (2) bekezdése értelmében a „mások jogainak védelme” és a „bűncselekmények megelőzése” jogszerű célokat szolgálta.

D. Szükséges volt-e az állítólagos beavatkozás egy demokratikus társadalomban?

48. A Bíróság a *Mouvement raélien suisse kontra Svájc* ([nagytanács], 16354/06. sz. kérelem, 59–63. §, EJEE 2012 [kivonatok]) ügyben nagytanácsban hozott ítéletében emlékeztetett az azokkal a korlátozásokkal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára, amelyek olyan beszédre vonatkozhatnak, amelyek a politikai beszéd helyett inkább a kereskedelmi beszédre hasonlítanak.

49. **Ilyen esetekben a nemzeti hatóságok főszabály szerint az ország lakosságával való közvetlen és folyamatos kapcsolattartásuknak köszönhetően a nemzetközi bíróságnál jobb helyzetben vannak annak eldöntéséhez, hogy egy „korlátozás” vagy „szankció” „szükséges-e” az általuk követett legitim célok eléréséhez** (Müller és társai kontra Svájc, 1988. május 24., 35. §, A sorozat 133.).

50. Felülvizsgálati jogkörének gyakorlása során a Bíróságnak nem az a feladata, hogy a nemzeti bíróságok helyébe lépjen, hanem az, hogy az ügy teljességének tükrében meggyőződjön arról, hogy az általuk mérlegelési jogkörük alapján hozott határozatok összeegyeztethetők-e az egyezmény hivatkozott rendelkezéseivel (*Axel Springer AG kontra Németország* [nagytanács], 39954/08. sz. kérelem, 86. §, 2012. február 7.).

51. **A beavatkozás szükségességének és terjedelmének értékelése során a szerződő államok rendelkezésére álló mérlegelési mozgástér nagyobb, ha a véleménynyilvánítás szabadságát olyan területeken szabályozzák, amelyek valószínűleg erkölcsi vagy különösen vallási jellegű benső személyes meggyőződést sértenek** (*Murphy kontra Írország* ítélet, 44179/98. sz. kérelem, 67. §, EJEB, 2003–IX. sz. [kivonatok]). **Az államok a kereskedelmi és reklámkommunikáció szabályozása terén is széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek** (lásd: *markt intern Verlag GmbH és Klaus Beermann kontra Németország*, 1989. november 20., 33. §, A sorozat 165. sz., valamint a fent hivatkozott *Casado Coca*, 50. §).

52. A reklámok olyan korlátozások tárgyát képezhetik, amelyek többek között a tisztességtelen verseny és a megtévesztő reklám megakadályozására irányulnak. Bizonyos összefüggésekben még az objektív és valós reklámüzenetek közzététele is olyan korlátozás tárgyát képezheti, amely mások jogainak tiszteletben tartására irányul vagy az adott kereskedelmi tevékenység vagy szakma sajátosságain alapul (a fentiekben hivatkozott *Casado Coca*, 51. §).

53. A jelen ügyben a Bíróság megállapítja, hogy **a kérelmező semmilyen módon nem bizonyította, hogy kapcsolat állna fenn azon szolgáltatások, különösen azon jogi szolgáltatások, amelyeket a vitatott védjegy alatt a közönség számára nyújtani kívánt, és a feszület vallási szimbóluma között. Ellenkezőleg, annak állítására szorított, hogy az ilyen választás a gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadságának, valamint a véleménynyilvánítási szabadságának hatálya alá tartozik.**

54. Ilyen körülmények között a **Bíróság semmiféle okot nem lát annak megállapítására, hogy a nemzeti bíróságok túllépték a mérlegelési mozgásterüket, amikor megállapították, hogy fennáll a közönség megtévesztésének veszélye, és amikor a kérelmező véleménynyilvánítási szabadságához való jogával szemben elsőbbséget adtak a közönség esetleges megtévesztő reklámmal szembeni védelemhez való jogának.**

56. **E tényezők fényében és tekintettel a nemzeti hatóságok rendelkezésére álló különösen széles mérlegelési mozgásterre, a Bíróság úgy véli, hogy a szóban forgó beavatkozás nem volt aránytalan a kitűzött célhoz képest.**

3.2.3 2008. július 8., *Vajnai kontra Magyarország*, 33629/06. sz. kérelem ⁽¹¹⁾

Ez az ügy egy jelkép, nevezetesen az ötágú vöröscsillag használatára vonatkozik, amelyet a Magyar Munkáspárt alelnöke használt egy jogszerűen rendezett tüntetésen. A szimbólum korábbi használata és nyilvános jelentése alapján a Pesti Központi Kerületi Bíróság a magyar büntető törvénykönyvnek megfelelően szankcionálta a kérelmezőt. Az ötágú vöröscsillag szimbólum viselését a magyar bíróság önkényuralmi jelkép használatá bűncselekményének tekintette.

Az EJEB megjegyezte, hogy a vöröscsillagot nem lehet kizárólag a kommunista önkényuralom kizárólagos jelképeként értelmezni, mivel az a nemzetközi munkásmozgalmat is szimbolizálja. Arra is rámutatott, hogy a kérelmező jogszerűen rendezett tüntetésen a „vöröscsillag” szimbólumot a jogállamiság megsértésének szándéka nélkül viselte. Az EJEB arra a következtetésre jutott, hogy különbséget kell tenni a megbotránkoztató és sértő kifejezés és az EJEE 10. cikke szerinti védelmet elvesztő kifejezés között, ezért a vöröscsillag többértelműségére figyelemmel e szimbólum használatának tilalma túlságosan széles körű.

A. Megsértették-e az emberi jogokat?

52. Bíróság tudatában van annak a ténynek, hogy a kommunizmus alatt az emberi jogok jól ismert, tömeges megsértése aláásta a vöröscsillag szimbolikus értékét. A Bíróság szerint azonban a vöröscsillag nem tekinthető kizárólag a kommunizmust reprezentáló jelképnek, amint azt a kormány hallgatólagosan elismerte (lásd a fenti 40. bek.). Egyértelmű, hogy ez a csillag továbbra is jelképezi a tisztességesebb társadalomért küzdő nemzetközi munkásmozgalmat, valamint a különböző tagállamokban működő, egyes törvényes politikai pártokat is.

B. A kérelmező a szimbólum használatával megsértette-e a jogállamiságot?

53. Továbbá, a Bíróság megjegyzi, hogy a kormány nem bizonyította, hogy a vörös csillag viselése kizárólag az önkényuralmi eszmékkel való azonosulást jelenti, különösen azon tény fényében, hogy a kérelmező a vöröscsillagot egy jogszerűen rendezett békés demonstráción, bejegyzett baloldali politikai párt alelnökeként viselte, akiről nem ismeretes, hogy a jogállamisággal szembehelyezkedve kívánna részt venni a magyar politikai életben. Ezzel kapcsolatban a Bíróság hangsúlyozza, hogy csak a sértő szavak kontextusának gondos elemzésével lehet értelmes különbséget tenni a megbotránkoztató és sértő nyelvezet – amely a 10. cikk alapján védelemben részesül –, valamint azon nyelvezet között, amely elveszti a jogot, hogy egy demokratikus társadalomban eltűnjék.

⁽¹¹⁾ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-87404%22%7D>

C. Szükséges-e a beavatkozás egy demokratikus társadalomban?

54. A Bíróság ezért úgy véli, hogy a vöröscsillag többértelműségére figyelemmel a szóban forgó tiltás túlságosan széles körű. Olyan tevékenységekre és eszmékre is kiterjed, amelyek egyértelműen a 10. cikk védelme alá esnek, s az inkriminált szimbólum különböző jelentéseinek a szétválasztására nincs kielégítő mód. Valójában a releváns magyar jog kísérletet sem tesz a különbségtételre. Továbbá, ha ilyen különbségtételre sor is került volna, a véleménynyilvánítás szabadságára és az öncenzúrára dermesztő hatással járó bizonytalanságok merülhettek volna fel.

55. A zavargás megelőzése célját illetően a Bíróság észrevételezi, hogy a kormány egyetlen olyan esetre sem hivatkozott, amikor a vöröscsillag nyilvános viselése Magyarországon zavargás tényleges, vagy akárcsak távoli veszélyét idézte fel. A Bíróság véleménye szerint egy pusztán spekulatív veszélynek a demokráciát védő preventív intézkedésként történő visszaszorítása nem tekinthető „nyomós társadalmi szükségletnek”. Mindenesetre a magyar jog a szóban forgó tiltáson kívül számos olyan szankcionált tényállást tartalmaz, amelynek célja a zavargások megfékezése, még ha azt vöröscsillag használata provokálja is ki (lásd a fenti 15. bek.).